

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei. — Ziarul apare Marțea și Vinerea

Prețul inserțiunilor: un șir pețit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației zărilor „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Patronatul eclesiastic ungar — — Neoiobăgia României

II

Punem chestiunea, în discuție publică, din mai multe motive.

Pământul românesc dela Chereuș sau de aiurea din fosta parte ungurească a Țării Românești de astăzi, nu a fost nici adus aici, în spinare, de către unguri la sosirea lor din Azia, nici n'a fost trimis încoaci din corpul mincinoasei moșteniri politice-terestre (Patrimoniul Sancti Petri) a statului papal, pentruca acest pământ să poată fi osândit a sluji pentru toate veacurile intereselor politico-religioase ale tovarășiei medievale dintre unguri și papalitate. Și mai puțin pot avea titlu să ne despoaie, sub cuvântul îndatoririlor patronale, necfții dela Oradea Mare ai catolico-ungurilor, necfții cari ni-au supt prea destulă vlagă din pământ și din țărănul român, fără a ne fi dat întreg echivalentul cultural-moral, decât aspectul dureros al ideii de solidaritate catolică — preconizată acum de curând tocmai la episcopia gr.-cat. din Oradea Mare.

Cazul dela Chereuș ne dă un motiv de sine grăitor despre urgenta și necondiționata necesitate, morală și politică socială, a cetățenilor și a statului român, de a se desrobî și pământul românesc din cătușile așezămintelor medievale catolico-ungare, între cari patronatul eclesiastic stă la locul prim, ca o stridentă și sfidătoare negațiune a principiilor, pe cari statul român vrea să le pună la temelie operațiunilor de reformă agrară, menită a face pe țărănul român deplin stăpân peste brazda muncită de el și temelie trainică a țării.

Punem chestiunea aceasta întâi de toate ca un postulat de dreptate incontestabilă, drept răspuns la palmuirea ce ni se aplică peste obrazul de mucenic al țărănului nostru ortodox exploatat și azi de catolicism. Dar o punem și din alte motive. Legea ungurească LXXI dela 1723 — nedesființată de unguri și rămasă în vigoare și pe urma dispozițiilor clare din art. 137 din constituțiunea nouă a României — dădea drept regelui unguresc, ear acum dă drept Regelui român, să pună sub secestru bunurile aceluia episcop catolic, care nu se îngrijește de ținerea în ordine a bisericilor din eparhia sa. În realitate însă se întâmplă tocmai contrarul. Fiindcă Regele și statul român

nu fac uz de drepturile lor — cari ar trebui să fie și o datorie — față de bogata episcopie catolică, abuzează dânsa de toleranța (să zicem așa!) organelor de conducere ale statului și de răbdarea fără hotar a cetățenilor ortodocși, cari se lasă exploatați pentru o cauză, care nu e nici în spiritul dreptății și nu este nici a dâșilor și nici a țării, ci a unei minorități confesionale obișnuită a trăi din săul altuia.

Nu-i vorbă, episcopia gr.-catolică din Oradea-Mare, care rade de păduri munții Bihorului înainte de a se despărți de ei pe urma Legii de reformă agrară și are mijloace de a-și plasa la Beiuș mănăstire de călugărite Notre Dame, face bună socoteală pentru sine, prin îndrăsneala sa de a înjuga pe ortodocși la carul patronatului catolic.

Opinia publică românească însă trebuie să și revină la circumstanțele și la datoriile ce rezultă din situația politică nouă, absolut schimbată.

Dacă statul unguresc a însemnat o nedreptate politică milenară ce a trebuit desființată prin spiritul vremurilor nouă de dreptate pentru neamuri și indivizi, atunci trebuie desființate și situațiile și motivele de ordin eclesiastic privilegial, pe cari s'a răzimat acel stat. Și dacă frații liberi, în aprobarea marilor aliați și a întregii lumi civilizate, au avut dreptul să ridice spada pentru distrugerea acestui stat medieval și pentru eliberarea noastră din cătușile lui, atunci nu este îngăduit, decât cu primejduirea rezultatelor politice obținute până acum, să ne oprim la jumătatea de drum, adevărată fără de a desființa și corege toate privilegiile politice eclesiastice și economice ale catolicismului ungar, prin cari a respirat, s'a alimentat și imputernicit însuși spiritul medieval al statului ungar, și prin cari viață și se alimentează și azi între noi un spirit protivnic intereselor țării.

Între bolnavele ecescențe medievale ale dreptului public unguresc punem la locul prim, tocmai instituțiunea patronatului eclesiastic ungar, care este cea mai expresă negațiune a intențiunilor de desrobirea pământului prin Reforma agrară și a spiritului de largă dreptate și de democrație, cari trebuie puse la temelie României întregite.

Avem deci cuvânt să cerem factorilor vieții publice, ca procesul de desrobire politică a românilor subjugați în trecut să l continue până în consecințele sale ultime de patronat eclesiastic, care, la caz contrar, va rămânea și pe mai departe, cum vedem, un mijloc de spoliare pentru scopuri străine.

Legea despre Reforma agrară e absolut defectuoasă sub acest raport. Legislativa țării are, prin urmare, incontestabil, cuvânt, de a face regulă și în această privință, desrobind și pământul țării și pe celce îl munceste, din robia «patronatului» unguresc.

Ear celorce ni-au supt bunătățile pământului și vraga celuice l-a muncit, fie-le de ajuns cât au supt de veacuri!

Dr. Gh. Ciuhandu,
asesor consistorial.

Frontiera Bănătuului. Duminică s'a ținut în sala «Reduta», din Cluj o întrunire de protestare contra ratificării conveției cu Iugoslavia privitoare la stabilirea frontierei româno-ugroave. S'a votat o moțiune în care se cere o comisiune internațională pentru corectarea acestei frontiere. Au luat cuvântul dñii G. Bogdan Duică, Silviu Dragomir, D. Prie și A. Popa.

Congresul presei, neputându-se termina la Cluj din cauza manifestației tinerimii universitare împotriva presei evreiești, se va continua în 26-28 Ianuar 1924 la București. La congresul dela Cluj, cum aflăm acum, au participat vreo 60 delegați; între aceștia erau români numai 20, ceilalți evrei. Studentii, și o parte mare din public, au manifestat pe străzi. Cu acest prilej s'au spart câteva geamuri, firme și vitrine la prăvăliile jidovești. Excesele trebuie, firește, reprobate; — dar, de altă parte, nici tinerimea nu trebuie provocată și întârâtată prin politica antiromânească a unor ziare prea cunoscute. Și, întâi de toate, să se înlăture cauzele, care produc asemenea manifestații.

Spre Roma?

De Prot. Emilian Stoica.

III

După război se accentuează necontentul nevoia unei regenerări religioase prin influențe străine prin o așa numită infuziune religioasă. Frații noștri uniți ne lîmbie seva — socotită vîgurcasă — a bisericii rom catolice.

Iar de când biserica episcopală engleză a făcut cunoscută mărturisire de credință patriarhului din Constantinopol, se ventilează intrarea în legături mai strânse cu biserica engleză.

Personal eu sînt de credință, că poporul român are în adâncimile sufletului său energii nesecate, comori nebănuite, care vor arunca la suprafață curentul de viață proaspătă și înviorătoare.

Iar dacă e vorba să facem împrumuturi și să primim influențe străine, eu le-aș lua mai curînd din biserica engleză, decât din biserica romană.

Pe noi să nu ne amăgească splendoarea externă a bisericii romane. Căci valoarea unei biserici nu rezidă în fastul ei extern, în bisericile pompoase și hainele bogate ale preoților ei, ci după măsura în care a realizat idealul creștin și a transformat sufletele credincioșilor potrivit învățăturilor lui Hristos.

Biserica rom. catolică, cu tot trecutul ei glorios, avînd la îndemînă bogățiile lui Croesus,

toată știința și arta lumii, după o viață aproape bimilenară în Italia, n'a fost în stare să transforme, să echilibreze sufletul poporului italian, care se sbate și azi în cele mai mari convulziuni sufletești.

Felul cum se prăznuiesc sfinții și madonele în Italia sudică, mai ales, se apropie mult de idolatrie. Un preot rom. catolic a zis: «Acela despre care se vorbește, se gândește și se ocupă mai puțin biserica (r. catolică) e Hristos.» Iar poetul Carducci mărturește: «Eu vreau să cred în Dumnezeu. De catolicism mi e greu să mă apropiu cu mintea și cu inima.» (Citate după Ap. Culea, opul citat pg. 147, 156.)

Englezii au ajuns să stăpânească cea mai mare parte din globul pământesc, și la această înălțare a lor a contribuit nu puțin puritatea morală și viața lor profund religioasă. Nu există popor care să fi coborât în practica vieții învățăturile lui Hristos mai mult decât poporul englez.

Și dacă frații noștri mai mari: francezii nu se sfiesc prin glasul marelui sociolog Edmond Desmoulin să face propagandă pentru adoptarea sistemului de educație englez, ca chestiune de viață, cred, că și pentru noi români o legătură mai strânsă cu biserica anglicană nu ne ar fi stricăcioasă, ci ar contribui foarte mult la învierea și regenerarea bisericii noastre utilizându-se metodele de propagandă religioasă și activitate pastorală și făcându-se chiar împrumuturi culturale dela cel mai creștin și cel mai puternic popor de pe suprafața pământului.

Vom intra, firește, în contact mai viu și cu frații noștri de rasă italiană pe teren cultural, social, politic și chiar pe teren religios.

Dar pentru sângele atâtor mucenici ai nemului nostru, care ni l-a cerut ambiția papei dela Roma, începând cu regii apostolici ai Ungariei și până la monseniorul Marmaggi, apropierea de biserica rom. catolică nu se va putea face prin trecerea noastră pe sub furcile caudine ale Blajului ridicat prin apostazia mitropolitului Atanasie, nici prin ducerea noastră ca plocon la picioarele pontificalui roman, ci prin alianța universală a tuturor bisericilor creștine de care deocamdată orgoliul curiei române oprește biserica rom. catolică să se apropie.

O sărbare înălțătoare

În amintirea zilei de 23 Decembrie 1918, ziua intrării vitezei armate române în orașul nostru sub conducerea comandantului trupelor din Ardeal de pe vremuri, generalul *Tr. Moșoiu*, românii din Sibiu și jur au sărbătorit în mod solemn aniversarea a V a a acestei zile, rugând să ia parte la această serbare și pe dl general Moșoiu, actualul ministru al lucrărilor publice.

Dsa a sosit Duminecă dimineața în loca-

litate dimpreună cu dl *Chirculescu*, ministrul muncii, însoțiți de mai mulți parlamentari.

În gara frumos pavozată, oaspeții au fost întâmpinați de către reprezentanții autorităților civile și militare și un număr public.

La coborârea din vagon a dlor miniștri Moșoiu și Chirculescu, întreaga asistență izbucnește în aplauze.

Dl prefect A. Boiu și comandantul de corp, generalul Cihoschi, prin cuvinte călduroase, urează bun sosirea oaspeților.

Dnii miniștri, general Moșoiu și Chirculescu, răspund urărilor făcute.

La ieșirea din piața gării sânt întâmpinați de către populațiunea românească din Sibiu. Preotul Bucșa prin cuvinte călduroase arată dlui general Moșoiu că și astăzi 23 Decembrie 1923 este întâmpinat cu aceeași căldură ca și în ziua de 24 Decembrie 1918.

Un cortegiu impozant se formează din călăreți, școli, armată, autorități și populația românească.

În fruntea cortegiului iau loc dnii miniștri într-o trăsură trasă de patru cai albi.

Pe tot drumul oaspeții au fost aclamați de populație.

La ora 11, în biserica noastră catehedrală s'a oficiat un serviciu divin în fața tuturor autorităților civile și militare. Asesorul Dr. G. Proca ține o scurtă cuvântare despre însemnătatea zilei. După terminarea serviciului divin dl general Moșoiu cu dl ministru Chirculescu, general Cihoschi, comandantul corpului 7 de armată, au trecut în revistă trupele de onoare.

La ora 12, în sala «Urania» a avut loc un festival. Corul școlii normale de sub conducerea dlui Timotei Popovici a cântat «Deșteaptă-te române».

Protoiereul militar *I. Dăncilă*, prin o scurtă cuvântare arată importanța zilei. Aduce elogii bravurii general Moșoiu și armatei române, și fraților de peste Carpați cari și-au vărsat sângele pentru întregirea neamului și a României Mari.

Dl *N. Colan*, profesor de teologie dela seminarul nostru, face o descriere a zilei dela 24 Decembrie 1918, plină de toate fericirile pentru români. Arată rostul comemorării zilei de azi în istoria poporului român. (O vom publica în întregime în nr-ul nostru de Crăciun).

După această cuvântare corul cântă doina generalului Moșoiu, de deputatul Soricu, cu muzica de T. Popovici.

După festival dnii miniștri au făcut o vizită l. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicolae*, care fiind indispus nu a putut lua parte la sărbătorirea marelui zile.

La ora 1 jum. în sala Unicum a avut loc un banchet de peste trei sute de tacâmuri,

oferit de prefecitura județului Sibiu, la care au luat parte toți intelectualii Sibiului, general Cihoschi ofițerii superiori, șefii autorităților civile și numeroși delegați din satele dimprejur.

Dl prefect Boiu a luat cel dintâi cuvântul arătând că populația românească de pe aceste plaiuri s'a strâns azi aci să aducă salutul lor generalului care acum cinci ani, în fruntea vitejilor soldați a venit aci punând stindardul tricolor. Idealul nostru a fost realizat de către *Maiestatea Sa Regele Ferdinand I.* Ridică păharul în sănătatea M. Sale și a întregii case domnitoare. (Muzica militară întonează Imnul Regal.)

Preotul prot. *Moldovan*, dă citire unei scrisori din partea l. P. S. Sale mitropolitului primat Miron, plină de cuvinte călduroase, la adresa generalului Moșoiu exprimându-și regretul că nu poate lua parte la sărbătoarea de azi.

Dl general *Cihoschi*, comandantul corpului 7 de armată, în numele garnizoanei locale, aduce omagii dlui general Moșoiu pentru bravele sale fapte din timpul războiului, arătând că cu toate că dl general Moșoiu, actualmente este ofițer în rezervă, totuși nu s'a despărțit de ofițerii activi păstrându-le aceeași dragoste ca și în trecut. Salută prezența dlui general Moșoiu care trecând peste creștetul Carpaților, a făcut să reinvie speranțele românilor transilvăneni. Tot dsa în numele dlui general Mărdărescu, ministrul de război, salută pe dl general Moșoiu, sărbătoritul de azi.

l. P. C. Sa arhimandritul Dr. *E. R. Roșca* în numele clerului aduce elogii vitezei armate române și viteazului general Moșoiu.

Dl deputat Soricu, aduce elogii dlui general Moșoiu din partea ardelenilor și dlui ministru Chirculescu, care prin munca ce depune va face să reînceapă în Ardeal o viață nouă și mult dorită.

Dl ministru *Chirculescu* mulțumește pentru cuvintele măgulitoare ce i s'au adresat din partea ardelenilor, arătând că se simte fericit astăzi când poate lua parte la fericirea unui neam întreg. Dsa arată cât este de prețios actul unirii, căci prin el s'au unit toți românii, s'au desființat granițele unor țări ce numai vremelnic erau despărțite și că acum datoria tuturor este ca să lucrăm la pacea internă prin care să asigurăm și pacea externă. S'au unit românii, dar acum trebuie să se unească și sufletele. În numele întregului guvern ridică păharul în sănătatea dlui general Moșoiu, sărbătoritul de astăzi.

Dl Dr. *Russu*, în numele Asociațiunii, salută pe dl general Moșoiu, membru de onoare al ei.

Dl Dr. *Preda*, în numele ofițerilor care au luptat sub comanda dlui general Moșoiu, în timpul războiului, îi aduce elogii pentru drago-

FOIȘOARA

Preoții ardeleni și presa

Aceiaș ziar din București, — e vorba de organul național *România*, — care înainte cu puține zile declarase în articol de fond, că «A murit Dumnezeu!» scrie acum (în 7 l. c.), — adevărat că nu în prim articol, ci numai sub linie, — o prea adevărată apăsătoare despre rolul cultural al presei și felul de gândire a preoților noastre ardeleni.

Articolul de sub linie, datorit publicistului de mare talent, Cezar Petrescu, și purtând titlul de *Presa și cultura*, are următoarea introducere:

Astă vară, mă prinsese noaptea undeva într'un sat ardelenesc, aproape de Sibiu. Ne găzduia un preot, care păstora peste dreptcredințioși, de treizeci de ani, slujind la aceeași bisericuță cu ziduri cenușii, înălțată pe un tăpșan în coasta satului, după umbră de ulmi. Mai înainte slujise Domnului aiurea, în munții Zarandului. Mergea astfel către o jumătate de veac de viață închinată lui Hristos, printre oameni de munte, cu mânele tari și cu sufletul limpede, cum se află toți românii prin ținuturile acelea înalte și mai aproape de cer. Vorbisem despre multe: trecute și viitoare. După lărmuiala cea goală de vorbe, din care pornisem de aici, din Capitală, cu două zile înainte, era pentru suflet o baie răcoroasă. Tot ce păru-se aici de cea mai mare însemnătate pentru mersul țării, strigat în edițiile speciale

ale gazetelor, se deslușea acolo îndepărtat și micșorat de această depărtare.

Pentru a înțelege taina lucrurilor, bătrânul popă ardelenesc de lângă Sibiu avea altă cheie decât a noastră, cea de toate zilele. Poate despre multe frământări de aici nici nu știa. Poate nici nu voia să știe.

La mirarea mea, oarecum indignată, mi a răspuns că despre mersul lucrurilor din țară s'a desvâțat să mai întrebe slova gazetelor.

De acolo — greu de lămurit ceva — îmi spunea dânsul — unele scriu că țara merge rău, altele că prospiciază cum nu se mai poate. Pe urmă după un an, cele care erau mulțumite, strigă că toate se duc de răpă, și celelalte că s'ar fi coborât raiul pe pământ. Pentru asta, fusese nu mai destul să se fi schimbat cei dela putere în opoziție. Preotul nostru aștepta *altceva* dela gazetă. Fusese învățat să aștepte altceva. Și fiindcă stăruiam să-i dovedesc că vremurile nu mai îngăduie gazetele tehnice de odinioară, citite pe îndelete, și că soarta ziarului stă în viața lui de o singură zi, înfrigurată și actuală — preotul nostru m'a luat de mână și m'a dus în cealaltă odăiță, unde pe poliți mi a arătat orânduie vrafuri din aceste gazete. Erau, toate, de mult de tot: *Gazeta Transilvaniei, și Românul, și Tribuna, și Telegraful român, și Libertatea*. Și altele care au trecut prin viață cu mai puțin răsunet.

Acolo stătea toată lupta națională din Ardeal. Articole care au făcut vâlvă și care au pornit furtuni, desbinări trecătoare și împăcări care s'au deslegat. O arhivă a vieții celei de toate zi-

lele, cu scăderi și înălțări, așa cum nu o poate cuprinde nici cea mai documentată carte a trecutului.

Dar nu acestea voia să mi le arate prietenul trecător de o sară. Mi-a desfăcut la întâmplare o foaie dintr'un raft, alta de aiurea, vre-o șapte opt din toate. În fiecare un foileton o dare de seamă despre o carte, despre o idee ce se desbătea pe vremuri, despre o născocire omenească, despre țanta culturii care se vedea trebuincioasă neamului românesc și de acolo, și de dincoace. Fără voie, m'am prins furat de cuvântul scris.

Ciudat!... Rândurile puteau fi citite și acum — cu actualitatea trecută erau câte o povestire, câte un stih pe înțelesul tuturor, câte o traducere în foileton, — și acolo romanul era de Tolstoi, nu de Maurice Leblanc.

N'am avut ce răspunde. Am ascuns chiar cu oarecare rușine gazeta mea proaspătă, din București, care-și scotea capul afară peste marginea buzunarului...

Dl Petrescu sfârșește astfel:

Așa cum sânt întocmite astăzi cele mai multe gazete, din spumă de senzațional și de actualitate arzătoare, nu-și pot găsi locul în raftul din camera preotului de lângă Sibiu, care pentru a și primeni sufletul și gândul în aceste nopți lungi de sfârșit de toamnă, se întoarce la lectura foilor lui vechi, prăfuite și încă tinere, de odinioară.

stea de patrie ce a avut-o, desrobind pe frații ardeleni și mărind țara.

Au mai vorbit dnii: Dr. Bologa, Ioan Dăncilă, D. Lăpădătescu, D. G. Georgescu-Vâlcea, G. Poponea, A. Popescu și T. Roman.

Di general *Moșoiu*, primit cu ovațiuni de întreaga asistență, prin cuvinte pline de avânt aduce vii mulțumiri antevorbitorilor. «Eu am fost numai un factor mic, în drama mare a poporului român și al cărei ultim act s'a desfășurat la Sibiu. Serbarea de azi, care este eminentamente națională, are și un caracter militar, prin evenimentele dela 23 Decembrie 1918. Aduc cele mai vii mulțumiri dlui general Cihoschi, care a amintit în cuvinte alese rolul meu. Nu vreau să trec ușor peste acest lucru și țin să vă arăt cine este comandantul corpului 7 armată, ca toți să-l cunoașteți. Am avut fericirea ca în luptele sângeroase de pe Ot să comand o divizie alături de cea a dlui general Cihoschi și să cunosc activitatea sa energetică. Am avut și prilejul de a-l vedea rănit alături de colonelul francez Dubois, care a murit pentru România-mare. Di general Cihoschi a luptat ca un erou la Mărășești unde a avut un rol covârșitor.

Serbarea de azi are un rol și mai important, căci de aci dela Sibiu a pornit eliberarea Ardealului și a Banatului. Ce rezultat ar fi avut rezoluția dela Alba Iulia fără de ziua de 23 Decembrie dela Sibiu? Acest centru al spiritului românesc și focarul naționalismului a făcut mișcarea de eliberare a românilor din Ardeal, făcând și victoriile dela Tisa și dela Ilnia de demarcație. Sânt dator să declar aceste lucruri, pentruca toți să le aibă în sufletul lor.

Mulțumesc colegului Chirculescu, și el un martor al întregirii neamului, fiindcă a venit și dsa în mijlocul dv. și constat cu mândrie, că sufletele românești țin să se înfrățescă pentru veșnicie, ca vrășmașii ce ne-au robit de secole să nu-și mai ridice capul.

Nu vom fi stăpâni adevărați până când sufletele noastre nu se vor contopi într'unul singur.

Golesc păhăru în credință că acest lucru se va înfăptui. (Urale și ovațiuni).

Di Boiu, prefectul județului, citește telegramele expediate de populația sibiană ca omagiu M. S. Regelui și dlui prim-ministru Brătianu.

La ora 5:40 dnii miniștri Moșoiu și Chirculescu, împreună cu ceilalți oaspeți părăsesc orașul în aclamațiile populației care i-a condus până la gară.

† Iosif Pușcariu

1835—1923

Din Timișoara ni se anunță moartea veteranului fruntaș al vieții publice ardeleni, *Iosif Pușcariu*.

Fostul avocat brașovean, Iosif Pușcariu, urmașul unei vechi familii nobile și frate al regretaților Ioan, Leonte și Ilarion, a luat parte activă în forurile noastre bisericesti și școlare și în alte instituții de cultură și economie.

La adânci bătrânețe s'a stâns la Timișoara, unde se stabilise la fiica sa, dna Dora Buicliu.

Intristata familie a publicat următorul anunț:

Ecaterina soție, Lucia Bologa, Sextil Pușcariu, Dora Buicliu fii, Jeni Pușcariu, Leonora Pușcariu, Gh. Buicliu nurori și ginere, Valeriu Bologa, Radu, Lia și Ileana Pușcariu nepoți și nepoate, au durerea de a anunța rudelor, prietenilor și cunoscuților, încetarea din viață a prea iubitului lor *Iosif Pușcariu* în vârstă de 88 ani în dimineața zilei de 22 Decembrie 1923. Înმormântarea s'a făcut la Timișoara, Luni, 24 Decembrie 1923. Odihnească în pace

A apărut

Calendarul Bunului Creștin pe anul 1924

Se vinde la **LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ** în SIBIU, și la alte librării. — La cererile prin **MANDAT POȘTAL** se va adăuga 5 Lei pentru porto și recomandat.

INFORMAȚIUNI

Deputați congresuali preoțești pentru noul period de trei ani 1924—1926 au fost aleși în dieceza Caransebeșului: în cercul I Caransebeș: P. S. Sa A hiercul Filaret Musta, vicar episcopesc; în cercul II Lugoj: Dr. G. Popovici, protopresbiter; în cercul III Făget: Sebastian Olariu, protopresbiter; în cercul IX Oavița: Andrei Ghidiu, protopresbiter; în cercul X Mehadia: Ioan Pepa, protopresbiter.

Dar pentru biserică. Episcopul din Zlaști, tractul Hunedoara, Avel Ionescu și soția sa Ileana născ. Crăciun, au procurat pentru biserică din Zlaști un clopot în preț de 14.000 Lei. Acest clopot s'a sfințit cu multă ceremonie în ziua sf. mare ierarh Nicolae a. c. în asistența aproape a întregului popor credincios ortodox din comună. Fie jertfa bine primită. Pr. *Leontin Ungur*.

Nou protopop. Consistorul diecezan din Caransebeș, în ședința sa plenară din 9/22 l. c. a numit pe pâr. prot. Alexandru Munteanu, din Tileagd, de protopresbiter al tractului Bisericii Aibe.

Cursuri de cantori se vor sistematiza din partea consistorului eparhial în Cluj. Doritorii de a lua parte la cursuri își vor trimite cererile și atestatele școlare la consistorul din Cluj, unde li se vor da informațiunile trebuincioase.

Își măresc formatul... În vreme ce zărele noastre își reduc formatul sau dispar, zărele maghiare ardeleni vestesc că își vor mări formatul dela 8 la 16 pagini. Guvernul maghiar dela Budapesta trimite subvențiile cerute...

Regimentul Presa din Moscova vestește că în Homel s'a format primul regiment alcătuit numai din evrei, al armatei roșii. Afară de acesta, se vor înființa trupe teritoriale evrești în Minsk și Smolensk. Bolșevicii sânt astfel pe cea mai bună cale d'a se procopsi.

ȘTIRI LOCALE

Concert de Crăciun. Reuniunea română de muzică din Sibiu va da un concert de Crăciun, Joi în 21 Decembrie v., 3 Ianuar 1924, cu concursul dlui G. Folescu, prim bas al operei române din București și al orchestrei orașenești din Sibiu, cu bogat program. Amănunte în afișe.

Expoziția de tablouri a pictorului bănățean E. Lenhardt continuă să atragă numeroși vizitatori. Elev al renumitului pictor F. Rampler, dl Emil Lenhardt a fost mult apreciat și din partea presei din Viena, unde și-a expus lucrările în casa artiștilor vienezi. Portretele sale, și în deosebi natura moartă, sânt mult laudate, pentru gustul și siguranța tehnică cu care sânt executate. Expoziția în sala dela *Unicum*, mai stă deschisă câteva zile, între ora 10 și 6.

Dela conferențele pastorale

— **Metodele de întrebuintat pentru adâncirea vieții religioase și readucerea credincioșilor noștri din județ la vechile comori strămoșești** —

— Discurs rostit de pâr. *I. Toma*, din Doboli în conferința pastorală a desp. Sf. Gheorghe, la 19 Noembrie v. 1923 în Sf. Gheorghe —

On. conferență. — Este adevăr nediscutabil, că poporul român a fost în toată vremea unul dintre cele mai religioase popoare. Simțul religios era dezvoltat așa zicând până la bigotism. Creștin și român erau noțiuni identice la poporul nostru.

Nu se pomeneau la noi secte religioase. Preoți și popor trăiau în intimitate apostolică unii cu alții. Preoți, îndeosebi ardeleni, supuși jugului străin erau adevărați părinți. În toate afacerile și necazurile sale creștinul alerga cu nădejde și încredere fiască la preotul său și sfatul preotului era sfânt. Creștinul, îngrijorat sau supărat de ceva, pornea mângăiat din casa preotului în credință că așa va fi bine cum a zis preotul și sfatul dat de părintele său sufletesc, balsam răcoritor la inima sa nu l călca și de obicei totdeauna ieșea bine la cale, căci aveau tăria credinții care biruia piedecile. Dar a venit crâncenul război pentru desrobirea și unirea neamului.

În anul prim de război simțul religios se părea crescut și potențat în poporul nostru și toată lumea credea, că din punct de vedere moral însuși războiul a contribuit mult la nobilitatea sufletului creștinesc. Dar a venit decepția: Cu cât s'a îndelungit războiul, cu cât suferințele, lipsele și necazurile s'au înmulțit, treptat a început a se împietri și a se încâni și inima creștinului prubeag. Și nu e mirare!

Timp de 4 ani de zile partea cea mai mare și partea cea mai vâjnoasă a neamului nostru a fost deslipită de cei mai buni ai săi, a fost departe de biserică, departe de familie, de soție, departe de părintele sufletesc, cari la necaz îl mângăiau și îl îmbunau în suflet. Pe câmpul de luptă și prin țări străine ce-a văzut? Lipse, cari îl îndemnau la furturi, necazuri, omoruri, măceluri, a văzut năravuri străine de legea lui; a văzut civilizațiunea anormală, care nu avea de bază principiile creștine ale bisericii noastre, ci principii și temelii străine care ne-au înstrăinat mult poporul.

Și cumcă obiceiurile și moravurile străine au contribuit mult la stricarea moravurilor, dovedește și faptul, că și cei ce au umblat prin țări străine la lucru, venind acasă, aproape toți vedeau în alte culori lucrurile, — erau schimbați în hestii de credință. Acești înstrăinați căutau ca pe baza închipuitei lor civilizații să seducă pe alții și să-i atragă în apele lor. Așa încep a se lăți sectele și la poporul nostru.

Este evident, că războiul și emigrările, pe lângă părțile bune, au avut și părțile rele, în deosebi în ce privește morala creștină.

Dacă rolul preotului a fost mare în trecut, cu atât mai mare va fi acum și în viitor pentru întărirea neamului și a țării; această întărire se poate face numai prin revenirea și readucerea poporului nostru la obiceiurile și moravurile creștine, care singure sânt în stare a consolida și susține neamul și țara românească. Grijă de căpetenie să fie luminarea poporului pe baza vechilor obiceiuri ale părinților moșilor și strămoșilor noștri.

Rolul preotului și al învățătorilor după război nu s'a micșorat; din contră, s'a potențat în întreaga Românie; și în deosebi în părțile noastre din secuime, unde asupritorii de tristă pomeneire au făcut mari ravagii.

Ce avem de făcut, ce mijloace trebuie să folosim în deosebi noi, preoți din secuime, pentru a reintrona în sufletul poporului nostru vechile comori strămoșești? Eată problema, dela delegarea fericită a căreia atârnă rezultatul fecund al misiunii noastre apostolice!

Vremurile sânt grele și norii acoper orizontul vieții noastre morale, dar noi, ca preoți, avem în mâna noastră armă tare, dată de Mântuitorul nostru, — arma credinței, isvorul nescut de lumină și adevăr depuse atât de abundant în Sf. Scriptură. Arma noastră este arma cuvântului lui Dumnezeu: Mergând învățați toate neamurile.

1. Pentruca această misiune a noastră să aibă succesul dorit, este necesar ca noi înșine să fim mai întâi deplin încredințați de adevărurile ce le propoveduim și atunci sigur vom birui.

Viața noastră este o mare, ear noi muritorii sântem corăbieri pe mare. Uneori vânt prielnic, cer senin, marea liniștită. Noi vâslim spre țărutul dorit, — dar într'un moment neașteptat se ridică furtuni, corabia e aruncată în sus și în jos, și corăbierii înspăimântați strigă: «Ajută-ne, Doamne, că perim». ear un glas tainic dumnezeesc ne strigă: «Nu vă temeți, credincioșilor». Și atunci valurile mării se domolesc. Astfel să ne fie credința noastră, credință tare și atunci vom birui toate obstacolele lumii.

A doua cerință a misiunii noastre preoțești este simțul de solidaritate între noi.

Am amintit această cerință însemnată a misiunii noastre căci trebuie să ne recunoaștem înainte de toate noi greșelile noastre, că nu sântem în destul de solidari. Și pentru ca să vă dovedesc mai de aproape, vă aduc la cunoștință un cas întâmplat mie anii trecuți: Cărușem în Doboli sesiune parohială, și cu învoirea unanimă a poporului am cerut-o și la arândarea forțată, căci dacă lăsam până la împroprietărire, mi-era teamă să nu viu în conflict cu cei ce până atunci ar fi folosit-o și amplătit eu arândă plus li-am iertat simbria la fiecare parohian l ferdelă de bucate. Și era liniște și mulțămire, până-ce nu și a vărât satana coada.

Și — tocmai prin ajutorul unor colegi. Unul din ei a făcut o pară la consilier și a scris-o prin o unealtă din sat. După aceasta acuzându-mă că «socelez» cu sesiunea parohială, li a succes să înduplece pe un agronom neinițiat în cauză să vină la Doboli, un alt coleg i-a pus căruța la dispoziție. Dar bunicul Dumnesu care nu lasă pe cei ce nădăjduesc întru dânsul și care înalță pe cei smeriți, și coboară pe cei îngâmfăți, nu li-a ajutat. Înaltul ministeriu la intervenția I. P. S. Sale bunului nostru mitropolit a adus decizie telegrafică să se lase sesia cerută și afară de aceea să se dea și la toate celelalte biserici în deosebi în Treiscaune.

Acum să fi văzut pe colegii mei amintiți cum umblau și ei să capete pământ. Păcatul meu se prefăcuse în virtute și simț de împlinire a datoriei. Și bine au făcut că și au asigurat și ei sesie parohială, fiind aceasta interes general al bisericii noastre.

2. Solidari fiind, vom putea lucra cu mai mult succes în via Domnului propovăduind evanghelia la toată făptura prin conferințe și slujbe religioase în sobor, ținute de cercurile noastre religioase, care sânt un nou mijloc eficace pentru propagarea religiozității în popor.

Ca președinte al cercului religios Sf. Gheorghe, nu voi putea uita nici când impresia adusă din Bicsad și Micoufalău în anul acesta când acești creștini magharizați din vitregitatea timpului, dar cu sentimente verzi românești, ne-au primit ca pe o solie sfântă. Bisericile erau pline de lume și splendoarea serviciului nostru divin, apoi predicile și conferințele ținute poporului au stors lacrimi de mândrie din ochii lor.

De aceea să continuăm cu activitatea cercurilor religioase și să ne îngrijim ca serviciile divine atât de pompoase la noi să fie făcute în modul măreț lăsat de sf. părinți.

În ce privește predarea predicilor și conferințelor o cerință primordială, e ca ceea ce predăm să emaneze din sufletul nostru, să fim deplin convinși de adevărurile ce le propovăduim. Un cuvânt ieșit din inimă, nemerește la inimă, pe când o predică fără duh, va fi ca aramă sunătoare și chimval răsunător.

3. Viața noastră ca preoți să fie curată și fără prihană. Toți sântem oameni și toți avem greșeli, dar datoria noastră este a lupta contra răului, contra păcatelor și pe toată calea să căutăm a le stârpi din suflete. Numai calea aceasta ne va aduce mântuirea. Sf. ap. Pavel către Corinteni zice: «Să ne curățim pe noi de toată spurcăciunea trupului și a sufletului făcând sfințenie întru frica lui Dumnezeu», și «Ochiul tău să fie curat».

Deci, să ne curățim simțirile și să nu punem lumina sub obroc. Numai astfel lucrând putem arăta rezultate bune, și cu cercurile noastre religioase numai așa vom putea forma caractere și oameni deplin, dacă faptele vor fi în conformitate cu cuvântul predicat de noi.

Dar și activitatea cercurilor religioase trebuie să fie vie, nu numai de formă. Trebuie să recunoaștem și aici greșala și indolența unor colegi, cari parcă anume se feresc de a primi cercurile religioase în comuna lor, căci despre efectul și rezultatul edificator al cercurilor nu mai poate fi discuție, ieșirea în comună ajută mult pe preotul local și-i înleznește activitatea de păstor sufletesc.

Președintele clubului nu poate convoca adunarea clubului și nu poate merge undeva, înainte de a avea avisul și învoirea preotului local. Aici noi înșine ar trebui să statorim pedeapsă pentru cei renitenți, ca să putem face ordine și să introducem duh de viață dătător cluburilor noastre.

4. Altă cerință, de mare însemnătate pentru refacerea poporului nostru, este ca totdeauna unde aflăm necesar să cerem sprijinul statului, care este dator a ne pune la dispoziție ajutorul său.

Actualul domn ministru al cultelor, Al. Lăpădatu, în ședința Congresului bisericesc din București ținut anul acesta la 30 și 31 Oct. recunoaște marele rol al preoților, zicând că «numai prin preoți se va putea ridica neamul».

5. Alt moment, pentru a ajunge la rezultate ferice în misiunea noastră culturală religioasă morală, este școala.

Cu școlile, în deosebi la noi în Treiscaune stăm rău. Învățători avem prea puțini, și slab retribuți.

Deci ni se impune datorința să pretindem ea în deosebi în Treiscaune să se facă o selec-

țiune la numirea învățătorilor, ear salariile să li se plătească regulat. Și, deoarece aici avem multe școli unde elevii nu știu românește, astfel și greutatea învățătorilor în școală e dublă. — o operă de dreptate ar fi să li se dea spor de salar de cel puțin 50 % căci altfel învățătorii se feresc de greutățile din Treiscaune, și vom rămânea și pe viitor despuțuți de minoritari.

Noi, preoți, să le sărim în ajutor acestor pioneri ai culturii, și să nu suferim să dăinuască mai mult neajunsul pedagogic al școlilor.

Să ajutăm pe învățători ca pe niște buni tovarăși de muncă, căci numai lucrând mână în mână vom isbui să conducem poporul la limanul dorit.

Să stăruim ca la școlile noastre să avem învățători de confesiunea noastră, cari să poată preda și religiozitatea.

6. Alt factor pentru înlesnirea misiunii pastorale, este asigurarea traiului și a existenței noastre și a celor ce vor urma nouă ca apostoli în agrul lui Hristos. Știm bine că aproape toate bisericile noastre au fost sărace. Acum avem ocaziune să cerem pământ și pentru biserici și pentru sesiunile parohiale.

Toată odată să stăruim ca ceea ce odată ni s'a dat, să rămână dat definitiv.

7. Ar mai fi un factor, important, care ar ajuta mult la aducerea poporului în brazda cea bună, și arume: închiderea cârciumelor în zile de Duminică și sărbători.

Duminica, zi de recreare trupească și sufletească, prin închiderea cârciumelor s'm putea aduna mai ușor pe creștini la biserică și la casa culturală, li-am putea ținea conferințe, având la dispoziție și bibliotecile populare și parohiale și nobilitându-și sufletele prin cele citite și auzite.

Acestea ar fi, iubiți colegi, în general momentele și factorii prin ajutorul cărora noi preoții am putea regenera sufletul poporului nostru, dând duh misiunii noastre și readucând încetul cu încetul pe credincioși la vechile comori creștinești.

Dacă vom lucra astfel, conștii de chemarea preoțească, vom binemerita dela patria și biserică noastră.

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dnui Ioan Mețianu, arhiepiscop și mitropolit.
Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III Dobârca, protopresbiteratului Mercurea, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt venitele din coala B, 9 jug. 581 □ porție canonică și combustibilul necesar dela comuna politică.

Doritorii de-a ocupa acest post de paroh să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în termenul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, 22 Noembrie 1923.

Oficiul protopopesc ort-rom., în înțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopop

În editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal

în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 30 Lei.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul Semănătorului, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de nitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

A apărut și se vinde în Librăria Arhidiecezană, Sibiu

Calendarul Bunului Creștin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul visect 1924

Cuprinde bogată materie, cu multe chipuri

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Rugăciune (în versuri frumoase). Chipuri din viața lui Isus Hristos (Palmile și Invierea), talmăcită cu vorbele Sfintei Scripturi. Cartea Cărților. În amintirea celor doi bărbați mari: Șaguna și Lazar. Ziua de plată și răsplată. Cum era figura Mântuitorului, după descrierea unui păgân. Sfântul Apostol Petru Bunurile pământesti. Norul, povestire. Primejdia vorbelor multe Despre băutura. Lupta în contra beției. Ce fel de cooperative ne trebuie? Despre post Pogorârea Duhului Sfânt. Felurite și interesante (1. Stat potrivit; 2. Ingropat de viu 3. Cămătarul ș. a.). Albinele. Glume. Sfaturi potrivite ș. a.

Calendarul Bunului Creștin are următoarele chipuri: Isus înaintea lui Pilat Isus spre Golgota. Isus între cei doi tâlhari. Isus răstignit. Punerea în mormânt. În vierea. Pogorârea Duhului Sfânt.

Afară de acestea conține: figura lui Andrei Șaguna și a lui Gheorghe Lazăr. În celelalte părți ale Calendarului se află: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii; însemnarea târgurilor, întocmite după luni. Anunturi ș. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediții: o ediție cu Șematismul bisericii ortodoxe române din arhidieceza de Alba Iulia și Sibiu, cu «Evidență» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheti și învățători, — și altă ediție, fără Șematism.

Prețul: Ediția cu Șematism 25 Lei; fără Șematism numai 7 Lei;

Plus porto postal Lei 5, și sânt a se trimite înainte prin mandat postal.

Librăriilor, pentru desfacere peste 10 exemplare, se dă rabat